

NORSK OLJEMUSEUM

ÅRBOK 2012

MED ÅRSMELDING

Redaksjonen:

Finn E. Krogh
Trude Meland
Geir Mossige Johannesen
Gunleiv Hadland
Kristin Øye Gjerde
Finn Harald Sandberg

Statfjord – et nytt kulturminne på plass

Det er med en viss stolthet vi kan se tilbake på 10 års arbeid med å dokumentere store olje- og gassutbygginger i havet. Det startet med Ekofisk i 2002 og fortsatte med Frigg fra 2005. I perioden 2008 til 2012 er «Kulturminne Statfjord» blitt gjennomført – som det tredje store teknisk-industrielle kulturminneprosjekt om petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Det kan være på sin plass å minne om bakgrunnen for at museet startet med dokumentasjonsprosjekter av denne typen.

I 1994 kom Riksantikvaren med sin «Verneplan for tekniske og industrielle kulturminner». Her oppsummeres det som finnes av verneplaner innen en rekke tekniske sektorer, som for eksempel veier og broer, jernbane, telekommunikasjon, fyrstasjoner og forsvarsanlegg. Etatsansvaret understrekes – og Riksantikvaren gir klar melding: Noen bør snart begynne å se på oljesektoren – og de ruvende tekniske anleggene som bygges til havs.

Fem år seinere – i 1999 – kom Olje- og energidepartementet med sin «Miljøhandlingsplan for olje- og energisektoren». Her påpekes det at «Petroleumssektoren er såpass ny i Norge at betydningen av anleggene ikke er vurdert i en større sammenheng. Det er imidlertid klart at det vil være viktig å bevare en del av disse anleggene og miljøene for framtiden.» Samme år blir Norsk Oljemuseum åpnet.

Det egentlige såkornet for igangsetting av disse prosjektene var da museet i mars 2000 mottok Riksantikvarens høringsuttalelse til avslutningsplan for Ekofisk 1. Her karakteriserte Riksantikvaren Ekofisk 1 «...som et meget viktig teknisk-industrielt kulturminne fra nyere tid» – og tiltakshaverne ble anmodet om å gjennomføre en grundig dokumentasjon før fjerning. Dette ble kimen til museets første dokumentasjonsprosjekt som fikk navnet «Kulturminne Ekofisk» – og som ble videreført med «Kulturminne Frigg». Begge disse prosjektene var viktige lærestykker for metodeutvikling, samarbeidsrelasjoner – og for det faglige miljøet på oljemuseet.

Finn E. Krogh (f. 1959) er direktør ved Norsk Oljemuseum. Han er utdannet cand. polit. ved Institutt for Administrasjon og Organisasjonsvitenskap ved Universitetet i Bergen. Gjennom hovedfagsstudiet var han knyttet til forskningsprosjektet; Politisk styring av petroleumsvirksomheten, med reorganiseringen av Statoil som tema for hovedfagsavhandlingen (1987). Krogh har tidligere arbeidet som konsulent i Norwegian Petroleum Consultants i Bergen og vært prosjektleder/direktør for Norsk Villakssenter i Lærdal.

Underveis i arbeidet med å gjennomføre disse prosjektene ble det naturlig å stille det overordnede spørsmålet om hvor stor del av installasjonene på norsk sokkel som bør dokumenteres på denne måten. Er det noen felt og utbygginger som er viktigere enn andre med tanke på størrelse, historisk betydning, verdiskaping, teknologiske løsninger og representativitet?

Med dette som utgangspunkt startet museet i 2005 arbeidet med å utvikle en kulturminneplan for petroleumsvirksomheten. Dette ble utført i samarbeid med både myndighetsorgan og industrien. Formålet med denne planen var å gjøre en samlet kartlegging og evaluering av industrielle kulturminneverdier på norsk sokkel. Planen ble ferdigstilt i 2010. Den er olje- og gassektorens og Riksantikvarens felles vurdering av hvilke anlegg som skal betraktes som industrielle kulturminner – og den skal være til hjelp i vurderingen av framtidige dokumentasjonsprosjekter, konsekvensutredninger og bevaringstiltak.

Hvorfor Statfjord? Allerede tidlig i arbeidet med kulturminneplanen ble det klart at Statfjord var en kandidat til å bli gjenstand for dokumentering. Det skyldes både feltets størrelse, spesielle historiske forhold, teknologisk utvikling og den store betydningen feltet har hatt for Statoil, de involverte selskapene, leverandørindustrien – og for samfunnet. I tillegg var det et ønske fra museet å kunne jobbe med et felt som fortsatt var i full drift. Dette ut fra en erkjennelse av at det er enklere å dokumentere samtidshistorien mens den utfolder seg – enn når den er under utvikling.

Statfjord som kulturminne er kort fortalt – en systematisk utvelgelse av kilder som er sortert, registrert, digitalisert og lagret etter dagens «beste praksis» – og gjort tilgjengelig gjennom en egen portal på internett. Nettportalen gir innsyn i et rikt kildemateriale på mer enn 5000 foto, 90 filmer, 50 radioklipp, 50 gjenstander, 200 hyllemeter arkiv, 500 tidsskrifthefter og 100 boktitler og en lang rekke artikler som binder dette sammen.

Den viktigste formidlingsplattformen for dokumentasjonsprosjektet om Statfjord er nettportalen www.kulturminne-statfjord.no – i den digitale verden. Årboken for 2012 er derfor viet artikler om prosjektet. Et nytt kulturminne er på plass. Vel blåst!

Stavanger, 12. april 2013

Finn E. Krogh
Direktør